

Ôn Tuệ Sỹ kể:

Tui có một kỷ niệm với Ông ấy (Đạt Lai Lạt Ma 14) khi tui bị kết án tử hình, trong thư thỉnh nguyện xin ân xá có chữ ký của Ông ta. Cho nên khi tui ra tù, người đầu tiên tui viết thư cảm ơn là tui gửi email cảm ơn Ông ta...

...

Tháng 4/1984, Thầy Tuệ Sỹ lại bị bắt cùng Giáo sư Trí Siêu Lê Mạnh Thát và 17 Tăng Ni, cư sĩ Phật tử. Trong phiên tòa kéo dài nhiều ngày vào cuối tháng 9 năm 1988, không chấp nhận luật sư chỉ định biện hộ mà hai thầy tự biện hộ cho mình, nhà cầm quyền đã kết án **TỬ HÌNH** hai Thầy Tuệ Sỹ và Trí Siêu vì tội "âm mưu lật đổ chính quyền".

Do sự tranh đấu tích cực của các nhân sĩ trong và ngoài nước, cùng sự can thiệp của các cơ quan nhân quyền quốc tế, Hà Nội phải vội vã giảm án hai Thầy xuống còn 20 năm khổ sai, đem giam tại Xuân Lộc, Đồng Nai, sau đó chuyển riêng Thầy Tuệ Sỹ ra trại A-20 tỉnh Phú Yên. Tháng 10/1994, với sự phản kháng trong tù, Thầy bị nhà cầm quyền tách đưa ra trại giam Ba sao, miền Bắc. Thầy Thích Tuệ Sỹ đã được Tổ chức Human Rights Watch trao giải thưởng tranh đấu nhân quyền (Hellman-Hammett Awards) cùng với 7 nhà đấu tranh khác vào ngày 03/8/1998.

Năm 1998, Hà Nội trả tự do cho Thầy cùng với một số người khác. Trước đó, Thầy đã tuyệt thực trong tù. Vì trước khi thả, nhà cầm quyền áp lực buộc Thầy ký vào lá đơn gửi ông Chủ tịch nước "xin khoan hồng", Thầy đã trả lời nội dung: "*Chúng tôi đã không công nhận giá trị của phiên tòa này, tính pháp lý của bản án này, các ông không có quyền giam giữ chúng tôi thì sao lại có quyền khoan hồng hay ân xá chúng tôi.*" Công an thuyết phục: không viết đơn thì không có lý do để thả được. Thầy đã khẳng khái đáp: "*Đó là việc của các ông; nhưng nếu các ông cứ áp lực buộc chúng tôi ký đơn, tôi sẽ tuyệt thực phản đối.*"

Và Hà Nội đã phải trả tự do cho Thầy vào ngày 01/9/1998, sau 10 ngày Thầy không ăn và tiếp theo cả không uống, tổng cộng 14 ngày tuyệt thực. Thấy sức khỏe Thầy suy sụp nhanh chóng, chính quyền đã vội đưa bác sĩ vào xin điều trị, và đưa Thầy ra khỏi trại giam.

Ngày 02/9/1998, lúc 10 giờ 45, Thầy Tuệ Sỹ được đưa lên xe lửa về Nam. Ngồi suốt 36 tiếng đồng hồ trên xe với sức khỏe rất yếu sau khi tuyệt thực trong tù, không chịu nổi nên được đưa xuống ga Nha Trang, về tạm ở Phật học viện Hải Đức. Ít lâu sau công an lại ra lệnh Thầy phải về chùa Già Lam ở Sài-gòn, không được phép ở Nha Trang. Hòa thượng từ chối, viết một lá thư gửi cho nhà cầm quyền, nói "*một là tôi tự do ở đâu tôi muốn, hai là vào tù trở lại, chứ mấy ông không thể thả tôi ra khỏi nhà tù nhỏ để nhốt tôi vào nhà tù lớn hơn là cả đất nước này*". Tin này lập tức được loan truyền trên báo chí hải ngoại thời đó.

Trước sau, Thầy Tuệ Sỹ đã lãnh một án tử hình, 17 năm tù đày và ba lần bị quản thúc, trải qua các nhà tù khắc nghiệt khắp nam trung bắc. Tuy nhiên điều đó vẫn không thể thay đổi được một người đã quyết tâm

sống trọn vẹn với những giá trị mình đã lựa chọn, và vẫn giữ được lòng thanh thân bao dung không chút oán hận của Thầy.

...

Trên tay Đức Đạt Lai Lạt Ma 14 cầm là quyển "Kỷ yếu tri ân Hòa thượng Tuệ Sỹ" vừa được Hội đồng Hoàng Pháp ấn hành tháng 10/2023 khi HT. Tuệ Sỹ trong giai đoạn "thập tử nhất sinh" như một sự ghi dấu, tri ân sự đóng góp HT. Tuệ Sỹ cho Phật giáo và Nhân loại.

Đoàn Tuấn

